

UMOWA O REALIZACJĘ INICJATYWY LOKALNEJ jest umową cywilnoprawną. Stronami umowy są:

- jednostka samorządu terytorialnego, reprezentowana przez właściwy urząd oraz
- mieszkańcy (albo ich pełnomocnik, np. organizacja pozarządowa).

Umowę w imieniu mieszkańców podpisują upoważnione przez nich osoby, tj. te same osoby, które podpisują wniosek o realizację inicjatywy. Upoważnienie nie musi być potwierdzone notarialnie.

Mają do niej zastosowanie przepisy Kodeksu Cywilnego. Nie ma wzoru umowy o realizację inicjatywy lokalnej. Poniżej elementy, które powinny się w niej znaleźć.

- 1. Zobowiązania stron** – w tej części określa się zobowiązania urzędu i mieszkańców w realizacji inicjatywy lokalnej. Ponieważ w zadaniu współpracują dwie strony, punkt ten musi być szczegółowo opisany. Podstawą do tej części jest załączony harmonogram i plan wydatków, który powstał w wyniku wspólnych prac mieszkańców z urzędem.
- 2. Czas trwania umowy** – umowa zawiera czas rozpoczęcia i zakończenia działań. Czas ten określa harmonogram działań.
- 3. Sposób dokonywania zmian w umowie** – warto zadbać o to, by w miarę możliwości i procedur urzędniczych uelastyczyć proces dokonywania zmian. Na ogół w umowach stosowany jest zapis „wszelkie zmiany umowy wymagają formy pisemnej”. Dynamika działań społecznych i praktyka wskazują, że zmiany takie są koniecznością. Wobec tego, dobrze jest określić w umowie, jakie zmiany wymagają jedynie poinformowania na piśmie, a jakie wymagają zgody stron.
- 4. Obowiązki informacyjne** – zapis ten dotyczy informowania o zaangażowaniu w zadanie środków publicznych. Zapis ten realizowany jest na ogół poprzez umieszczanie informacji i właściwych znaków graficznych. W przypadku realizacji inicjatywy lokalnej, zapis ten zobowiązuje obie strony, czyli urząd (informuje o zaangażowaniu mieszkańców) i mieszkańców (informują o zaangażowaniu urzędu).
- 5. Prawo kontroli realizacji zadania publicznego** – przysługuje urzędowi w zakresie:
 - Faktycznego wykonania zadania;
 - Sposobu zaangażowania i jego zgodności z umową.

Prawo kontroli realizacji zadania publicznego w przypadku inicjatywy lokalnej przysługuje obu stronom. Na ogół to urząd jednak (angażowanie środków publicznych) musi dopilnować realizacji zgodnie z umową inicjatywy. Kontrola mieszkańców jest kontrolą społeczną wykonania części zobowiązania ze strony urzędu.

- 6. Rozliczenie realizacji zadania publicznego** – warto w umowie określić jakie dokumenty należy zgromadzić, by sprawnie rozliczyć realizację inicjatywy przez każdą ze stron, a szczególnie mieszkańców. Inicjatywa lokalna to angażowanie mieszkańców w działania samorządu, stąd w umowie należy zadbać, by dokumentacja była jasno określona z przygotowanymi wzorami dokumentów do rozliczenia dla mieszkańców. Jeśli ciężar rozliczenia zadania przeczuci się na mieszkańców, obuduje się realizację inicjatywy lokalnej formalnościami, „zabije” to aktywność i chęć podejmowania podobnych działań w przyszłości. Jeśli zadanie jest skomplikowane, wiąże się z wielością i złożonością dokumentów, warto rozważyć realizację inicjatywy przez organizację pozarządową mającą doświadczenie w realizacji zadań publicznych. Ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie daje taką możliwość.

Na podstawie „Jak korzystać z inicjatywy lokalnej” Łukasz Waszak, 3W, Stowarzyszenie Klon/Jawor*